

Pracovní setkání k tématu OSV, Senátu ČR, 2.6.2026

Zapsal Bohuslav Sedláček

Základní sdělení:

Prof. Jan Hábl

- citoval mezinárodní výzkum, který proběhl v 12 zemích světa na celkem cca 20 000 respondentech, polovina respondentů byli rodiče, polovina byli učitelé
 - o výzkum se zabýval tím, co učitelé a rodiče považují ve vzdělávání za důležitější, zda charakter nebo známky
 - o Pro 87% rodičů z řad respondentů je ve vzdělávání důležitý charakter, tj. považují výchovu k charakteru za významnou v porovnání se známkami
 - o Stejně tak to vidí 86% učitelů
 - o Když se však výzkumníci zeptali rodičů, jak v této otázce vidí učitelé, tak 65% procent rodičů se domnívá, že pro učitele jsou důležitější známky než výchova k charakteru
 - o Podobně se učitelé domnívají, že 88% rodičů považuje známky za důležitější než výchovu k charakteru

Rodiče a učitelé chtějí totéž, avšak to o sobě navzájem nevědí. Obě dvě skupiny považují výchovu k charakteru za důležitější než známky (viz obrázek)

Výzkumy dle Jana Hábla též jasně ukazují, že školy, které se cíleně věnují OSV a výchově k charakteru a ctnostem jsou školy, kde mají žáci lepší vzdělávací výsledky než školy, které se tímto oblastem nevěnují nebo se jim věnují jen okrajově.

V roce 2024 a 2025 proběhl výzkum agentury STEM pro CERC (Centrum rozvoje charakteru). Respondenti byli rodiče a učitelé. Výzkum zjišťoval, jaké ctnosti rodiče a učitelé považují ve výchově za nejdůležitější. Obě skupiny považují za nejdůležitější ctnost slušnost, dále se objevují sebejistota, dobrý úsudek, upřímnost, odolnost a zvědavost.

Dle Hábla je též potřeba si uvědomit, že učitel vždy děti vychovává, hned jak vstoupí do třídy, tím jak se chová, co do třídy vnáší. Charakterově své žáky ovlivňuje každý učitel, někteří tak však činí vědomě a cíleně, jiní bezděčně.

Jak uchopit OSV?

Důležitou a praktickou otázkou, která i zde byla diskutována, byla otázka jak uchopit OSV v ŠVP.

Dle Hábla výzkumy ukazují, že nejefektivnějším způsobem je, když je OSV integrována do různých předmětů, tedy když je průřezovým tématem. Důležité však je, aby OSV byla učiteli na škole vnímána jako důležitá a nešlo o formalitu. Proto Hábl doporučuje, aby byl ve škole utvořen tým anagažovaných učitelů, kteří vnímají OSV jako důležité téma a ti jej na základě společné diskuse a hledání začlenili do ŠVP. Pokud toto průřezové pojetí bude doplněno jednou nebo dvěma hodinami v učebním plánu jako samostatným předmětem, bude to situace téměř ideální.

Hábl též zmínil, že samotný předmět to nevyvrhne, stejně jako to nevyvrhne ani samostatný angažovaný učitel jedinec, pokud zbytek pedagogického sboru se tímto tématem nebude vůbec zabývat.

Dominik Dvořák k tomu dodal, že na druhou stranu záleží vždy též na situaci na každé škole, personálním složení sboru. Že mohou nastat situace, kdy alespoň předmět s nějakou dotací a zaangažovaným učitelem je lepší než vůbec nic.

Na konferenci též zazněl fakt, že celou řadu kompetencí, které souvisí s OSV nás učitelé nikdo neučil, je potřeba, abychom se to učili společně s dětmi. Důležité je nebát se dělat chyby ☺

Dále zaznělo:

Prof. Jiří Drahoš

OSV není doplňkem, ale podstatnou součástí vzdělávání

- Škola nemá jen předávat informace, ale má též člověka formovat
- Žijeme v době, kde narůstá agresivita ve společnosti, neschopnost naslouchat

Jiří Růžička

- Vymknutá z kloubů do šílí (Hamlet)
- Absence slušného chování, vulgárnost – to je prostředí dnešních dětí
- Škola nemůže být pouhým překladištěm informací
- OSV je úkolem školy

Škola by měla u žáků kultivovat schopnost zvládat náročné situace .

- Škola může být drsnější než rodiče, může klást nároky, nemusí uhýbat
- Je třeba děti vystavit frustraci a situaci, ze které se se spolužáky dostanou (např. při plnění úkolu)

Jan Hábl

Blaho jedince nemožné jest bez blaha celku.

Výchova k charakteru usiluje o morální rozvoj žáka, slovy Komenského: „Znát dobré, chtít dobré, konat dobré, a to i když se nikdo nedívá.“

„Člověk učený, ale nemravný jest břemenem země.“

Nikdy nebudete chybovat, když bude s dětmi formulovat čestnost, pravdomluvnost, slušnost

Dominik Dvořák

- Vyžadujeme schopnost podřídit se pravidlům, vyžadujeme schopnost dokončit úkol

- Aby dítě zažilo radost z úspěchu, musí vydržet a dodělat práci